

Sygn. akt II C 875/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2016 roku

SĄD OKRĘGOWY W ŁODZI II WYDZIAŁ CYWILNY

w składzie:

Przewodniczący : SSO Marek Kruszewski

Protokolant: sekr.sąd. Julita Sielicka

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa M. P.

przeciwko F. G., M. G. (1)

o uznanie oświadczenia o odrzuceniu spadku za bezskuteczne

oddala powództwo

II C 875/15

UZASADNIENIE

29 czerwca 2015r. M. P. wniosła pozew przeciwko F. G. i M. G. (1) o uznanie za bezskuteczną w stosunku do powódki czynności prawnej polegającej na odrzuceniu przez M. G. (2) spadku po matce K. G. (1) zmarłej 13 listopada 2012r. celem zaspokojenia wierzytelności powódki zasądzonej wyrokiem Sądu rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z 24 czerwca 2013r., wydanym w sprawie XII GC 172/13 oraz zasądzenie kosztów procesu.

Małoletni pozwani reprezentowani przez matkę K. G. (2) nie uznali powództwa.

Stan faktyczny:

Prawomocnym wyrokiem z 24 czerwca 2013r. wydanym w sprawie XII GC 172/13 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi zasądził od M. G. (2) na rzecz M. P. 68'906,00 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Zasadzona kwota obejmowała należności z tytułu czynszu za najem lokalu mieszkalnego, z którego zapłaciła M. G. (2) będący najemca zalegał w okresie od listopada 2009r. do czerwca 2010r.

/ załączone akta XII GC 172/13 Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi: k 2-4 – pozew, k 57 – wyrok, k 58 – zarządzenie o stwierdzeniu prawomocności wyroku /

Na podstawie tego wyroku opatrzonego klauzulą wykonalności powódka wszczęła postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone w maju 2014r. na skutek tego, że organ egzekucyjny nie zdołał wyegzekwować żadnych kwot. W toku postępowania ustalono, że dłużnik prowadzi działalność gospodarczą, która w latach 2011-2013 nie przynosiła żadnych dochodów; dłużnik był zatrudniony na podstawie umowy o pracę, jednakże w 2013r. nie otrzymał należnego mu wynagrodzenia; dłużnik nie posiadał majątku, zaś na jego konto bankowe nie wpływały żadne środki podlegające zajęciu. M. G. (2) miał znaczne zaległości finansowe wobec Urzędu Skarbowego, ZUS i Państwowego Funduszu

Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych od kilku lat przed 2014r. 1 lutego 2013r. M. G. (2) został wpisany do Krajowego Rejestru Dłużników Niewypłacalnych.

/ załączone akta KM 1825/13 /

M. G. (2) utrzymywał się dzięki pomocy rodziny; pozostawał w związku małżeńskim z K. G. (2), z którą miał dwóch synów. Małżonkowie G. podpisali umowę o rozdzieleniu majątkowej.

/ zeznania strony pozwanej – k 121 /

13 listopada 2012r. zmarła matka M. K. A. G.. 2 kwietnia 2013r. M. G. (2) złożył oświadczenie o odrzuceniu spadku po swojej matce. 11 kwietnia 2013r. M. G. (2) wystąpił do sądu z wnioskiem o stwierdzenie nabycia spadku po K. G. (1) wskazując w treści wniosku, że ustawowymi spadkobiercami zmarłej są M. G. (1) oraz F. G. w związku z odrzuceniem spadku przez syna zmarłej M. G. (2). M. P., poszukując majątku M. G. (2), z którego mogłaby zaspokoić swoje należności, dowiedziała się o sprawie spadkowej po matce dłużnika i pismem wniesionym w listopadzie 2013r. zgłosiła swój udział w sprawie jako osoba zainteresowana. Sąd zawiadomił powódkę o terminie rozprawy wyznaczonym na 30 stycznia 2014r. M. P. stawiała się na rozprawę. Postanowieniem wydanym tego dnia na rozprawie, w obecności powódki, Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestniczki postępowania M. P.. Na tej samej rozprawie powódka wniosła o doręczenie jej odpisu wniosku celem ustosunkowania się do jego treści. Sąd odroczył rozprawę i zobowiązał M. G. (2) do złożenia odpisu wniosku wszczynającego postępowanie.

/ zeznania powódki – k 121, załączone akta I Ns 190/13 Sądu Rejonowego w Żorach: k 2 – wniosek, k 5 – wypis protokołu przyjęcia oświadczenia M. G. (2) o odrzuceniu spadku, k 23 i 26 – pisma M. P., k 29 – zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy, k 38 – protokół rozprawy z 30 stycznia 2014r. /

Odpowiadając na zarządzenie z rozprawy, M. G. (2) zwrócił się do Sądu o sporządzenie kopii wniosku w sprawie spadkowej celem jej doręczenia wierzycielowi, wnosząc w tym celu stosowną opłatę kancelaryjną. Kopia taka została sporządzona a następnie przesłana M. P.. Korespondencję przesłaną na adres powódki odebrała I. P. w dniu 21 lutego 2014r.

/ załączone akta I Ns 190/13 Sądu Rejonowego w Żorach: k 38 – protokół rozprawy z 30 stycznia 2014r. wraz z zarządzeniem o doręczeniu M. P. odpisu wniosku po jego złożeniu i adnotacja o wykonaniu zarządzenia, k 40 - wniosek M. G. (2) wraz z adnotacją sekretarza, k 41 – kopia zawiadomienia, k 43 – zwrotne potwierdzenie odbioru /

I. P. jest teściową M. P. wspólnie z nią zamieszkałą.

/ zeznania powódki – k 121 /

Na kolejnej rozprawie odbytej 16 września 2014r. M. G. (2) złożył zapewnienie spadkowe, w którym podał, że spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu. Postanowieniem wydanym 16 września 2014r. Sąd Rejonowy w Żorach stwierdził, że spadek po K. G. (1) zmarłej 13 listopada 2012r. z mocy ustawy, z dobrodziejstwem inwentarza nabyły wnuki M. G. (1) i F. G.. M. P. nie była obecna na rozprawie, na której ogłoszono to orzeczenie. 26 listopada 2014r. powódka skierowała do Sądu wnioski o przesłanie jej prawomocnego orzeczenia wydanego w sprawie. Odpis postanowienia z 16 września 2014r. został doręczony na adres powódki 8 stycznia 2015r.

/ załączone akta I Ns 190/13 Sądu Rejonowego w Żorach: k 52-53 – protokół rozprawy z 16 września 2014r., k 54 – postanowienie z 16 września 2014r., k 63-63 – wniosek M. P. wraz z kopertą, k 65 – kopia pisma przewodniego, k 66 – zwrotne potwierdzenie odbioru /

W chwili odrzucenia spadku po matce M. G. (2) nie posiadał żadnego majątku. W skład spadku po K. G. (1) wchodziło jedynie prawo własności do lokalu mieszkalnego o powierzchni 55,7 m² wraz z udziałem we współwłasności budynku.

/ odpis księgi wieczystej – k 14-31, zeznania strony pozwanej – k 121 /

M. G. (2) zmarł 17 sierpnia 2015r.

/ odpis aktu zgonu – k 105 /

Sąd nie dał wiary zeznaniom powódki w części, w której M. P. twierdziła, że o odrzuceniu spadku dowiedziała się dopiero z postanowienia wydanego 16 września 2014r. i doręzonego powódce w styczniu 2015r. Nie jest to możliwe, ponieważ treść tego orzeczenia nie zawiera żadnej wzmianki o odrzuceniu spadku przez syna zmarłej. Okoliczność, że M. G. (2) nie został wskazany w tym postanowieniu, jako osoba, która nabyła spadek nie świadczy sama przez się o odrzuceniu spadku. Postanowienie tej samej treści zapadłoby bowiem także wówczas, gdyby M. G. (2) został uznany za niegodnego dziedziczenia – art. 928 kc lub zrzekł się dziedziczenia, wyłączając z tego swoje dzieci – art. 1049 kc.

Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o przesłuchanie świadków, ponieważ okoliczność, na którą zostali zgłoszeni nie miała żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie jest bowiem istotne, z punktu widzenia art. 1024 kc, czy odrzucając spadek dłużnik realizował rzekomą wolę spadkodawcy.

Co więcej, przeprowadzenie tych dowodów jest niedopuszczalne w niniejszym postępowaniu. Warto zauważyć, że wniosek ten zmierza w istocie rzeczy do ustalenia, że wolą spadkodawczyni było „[...] aby mieszkanie po niej odziedziczyły wnuki.”, a więc do stwierdzenia, że K. G. (1) pozostawiła testament. Tylko taką formę przewiduje ustawodawca dla realizacji woli spadkodawcy odnośnie rozporządzenia jego majątkiem na wypadek śmierci – art. 941 kc, lub rozporządzenia określonym przedmiotem wchodzącym w skład spadku – art. 981¹ kc. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku nie ujawniono żadnego testamentu K. G. (1), zaś w orzeczeniu stwierdzono, że nabycie spadku nastąpiło na podstawie ustawy. Takie prawomocne postanowienie jest skuteczne – art. 521 § 1 kpc, i wiążące w dla Sądu rozpoznającego niniejszy proces – art. 365 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc. W tej sytuacji, dowód mający stwierdzić inne zasady dziedziczenia dopuszczalny jest wyłącznie w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku – art. 679 § 1 kpc.

Rozważania prawne:

Podstawę prawną roszczenia w tej sprawie stanowi art. 1024 § 1 kc. Dokonane ustalenia nie budzą wątpliwości co do tego, że zostały spełnione przesłanki materialne wymienione w tym przepisie. Odrzucenie spadku po matce przez M. G. (2) nastąpiło bowiem z pokrzywdzeniem wierzycieli, a w szczególności M. P., której wierzytelność istniała już w chwili dokonania tej czynności przez dłużnika. M. G. (2) nie miał bowiem żadnego majątku, wierzytelności ani dochodów, z których można było zaspokoić jego długi. Bez wątplenia, dłużnik miał świadomość, iż odrzucając spadek, w skład którego wchodziło prawo własności do mieszkania pozbawia swoich wierzycieli możliwości jakiegokolwiek zaspokojenia, skoro przeciwko niemu toczyła się bezskutecznie egzekucja znacznych wierzytelności przypadających Skarbowi państwa, ZUS i PFRON, a nadto zalegał z czynszem za wynajmowany lokal od listopada 2009r. Z natury czynności, jaką jest odrzucenie spadku wynika przy tym, że bez znaczenia jest tu ewentualna świadomość pozwanych co do pokrzywdzenia wierzycieli.

Mimo to powództwo podlega oddaleniu ze względu na upływ sześciomiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 1024 § 2 kc.

Z dokonanych ustaleń wynika, że M. P. uzyskała wiedzę na temat odrzucenia spadku przez M. G. (2) najpóźniej z chwilą doręczenia jej odpisu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po K. G. (1), co miało miejsce 21 lutego 2014r. Warto podkreślić w tym miejscu, że doręczony powódce odpis był kserokopią wniosku sporządzoną z akt sprawy na żądanie samego M. G. (2), a więc nie mógł zawierać innej treści, niż oryginał. Z treści wniosku wynika natomiast w sposób nie budzący najmniejszej wątpliwości i nie wymagający wiedzy prawniczej, że M. G. (2) odrzucił spadek.

Okoliczność, że powódka nie pamiętała czy otrzymała odpis wniosku w sprawie I Ns 190/13, chociaż nie zaprzeczyła temu, nie ma przy tym istotnego znaczenia dla ustalenia daty powzięcia przez nią wiadomości o odrzuceniu spadku przez dłużnika. Kwestia ta nie była bowiem jedyną, co do której M. P. zasłoniła się niepamięcią w trakcie składania

zeznań. Wcześniej nie pamiętała też, czy była obecna na jednej z rozpraw wyznaczonych w sprawie spadkowej mimo, że fakt ten, podobnie jak wniosek złożony wówczas przez powódkę, znajduje potwierdzenie w protokole rozprawy.

Nie ma też znaczenia, że powódka nie odebrała osobiście korespondencji zawierającej odpis wniosku, skoro w zeznaniach potwierdziła, że doręczenie nastąpiło do rąk dorosłego domownika. Warto przy tym zauważyć, że nie było to jedyne doręczenie sądowe dokonane w ten sposób zarówno w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po K. G. (1) (akta I Ns 190/13: k 43 – zawiadomienie o rozprawie wyznaczonej na 10 kwietnia 2014r., k 51 – zawiadomienie o rozprawie wyznaczonej na 16 września 2014r., k 66 – doręczenie odpisu prawomocnego postanowienia), jak i w niniejszym postępowaniu (k 117 – wezwanie na rozprawę). W żadnym z tych przypadków M. P. nie zakwestionowała prawidłowości doręczenia.

Jak wykazano to przy ocenie dowodów, powódka nie mogła powziąć informacji o odrzuceniu spadku przez M. G. (2) z doręzonego jej postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po K. G. (1). M. G. (3) nie wskazał żadnego innego zdarzenia, przy okazji którego mogła uzyskać tę wiedzę. W tej sytuacji, treść doręzonego powódce odpisu wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po K. G. (1) pozostaje jedynym wiarygodnym źródłem pozyskania wiedzy o odrzuceniu spadku przez M. G. (2).

Przyjmując zatem, że powódka powzięła wiadomość o odrzuceniu spadku przez dłużnika w dniu 21 lutego 2014r. należało uznać, że pozew w tej sprawie został wniesiony po upływie sześciomiesięcznego terminu wskazanego w art. 1024 § 2 kc, który upłynął 21 lipca 2014r. Jest to termin zawity, co oznacza, że z jego upływem uprawniony traci roszczenie wynikające z art. 1024 § 1 kc. Upływ tego terminu uwzględnia się niezależnie od tego, czy strona przeciwna podniosła taki zarzut. Przekroczenie terminu zawitego nie podlega też ocenie z punktu widzenia art. 5 kc, ponieważ wygaśnięcie roszczenia po upływie terminu zawitego nie jest efektem korzystania przez stronę pozwaną z prawa podmiotowego.

Mając na uwadze przytoczone argumenty, Sąd oddalił powództwo.